

Per. lgs.

NR. 25 (1761)
REEDE,
9. SEPTEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
JÄRGMISES UT-s

- vastuvõtu-eksamitest;
- välis-üliõpilastest jpm. põnevat

Austatud külalised, head kolleegid, kogu akadeemiline pere ja eriti need, kes on siin täna esimest korda –

esimese aasta tudengid!

Tartu Ülikoolile
Lugupeetud rektor professor Peeter Tulviste!
Lugupeetud akadeemilised kodanikud!

Administratiivsed kohustused ka *alma mater Tartuensis*'e huvides hoiavad mind Tallinnas ja nii täidan ma oma akadeemilisi kohustusi jällegi ainult mõttes. Kuid seda igatsemalt kutsub seesama mõte mind taas Emajõe Ateenasse. Soovin Tartu Ülikooli perele Teie jaoks täna algaval õppeaastal veenvaid tõestusi akadeemilises edus ja rõõmu tööst!

Sel semestril möödub kolmveerand sajandit ajast, mil Tartu Ülikool muudeti Eestimaal emakeelseks. Vana *universitas*'e üleviimine emakeelse kõrghariduse kantsiks iseseisvust alles loovas riigis oli erakordne pööre ka nende jaoks, kes tänasel päeval on tolle pöörde pärijad. Sai ju loomulikuks ülesanne, mis ei ole mitte igale rahvale kättesaadav, nimelt maailma teaduslik kirjeldamine oma rahva keeles mitte võõraste, vaid oma sõnadega.

Meie ajal, mil Tartu Ülikool on ühtaegu nii rahvuslik kui ka avatud *universitas*, tuleb Eestis riigis kõige ilmsemaks kohustuseks oma *alma mater*'i ees lugeda hoolitsust selle eest, et ülikool kui teaduse kodu oleks välja ehitatud ja korras. See ei ole paraku veel endastmõistetav. Otse vastupidi, ajal, mil idee rajada Tallinnasse veel teinegi *universitas* pole enam pelk jutujätk, tuleb kohustusi olemasoleva *universitas*'e ees Tartus eriti energiliselt selgitada. Sest ei tohiks olla kahtlust: täiendava *universitas*'e loomine nõuab lisaraha kasvõi ainuüksi töö-

Esimest korda oli Tartus umbes niisugune sündmus nagu täna 362 aastat tagasi. Kõigil neil aastatel, mil ülikoolis on õpetatud, on olnud korduvaid asju. Igal sügisel on siia tulnud uued üliõpilased. Igal sügisel tulid ja tulevad puhkusele tagasi õppejõud ja need, kellel õppimine pooleli. Igal sügisel täituvad auditooriumid. Aga igal sügisel on ka midagi kordumatut. Eriti palju on kordumatut ehk praegu, mil muutub kiiresti niihästi ülikool ise kui ka ühiskond, millesse ülikool kuulub. Nagu Eestis tervikuna, on praegu ka ülikoolis kahesuguseid reaktsioone kiirele muutumisele. Ühed ahastavad selle üle, et ei ole midagi kindlat ega selget, ja teised tunnevad rõõmu sellest, et kuna asjad ei ole ette kindlaks määratud, siis saab neid süüta niiviisi, nagu endale mõistlik ja õige tundub. Nii või teisiti, teatud kindlust ja selgust iga organisatsioon vajab, ülikool sealhulgas.

latega oleme jõudnud rektoraadis ja valitsuses järeldusele, et ülikooli huve suudame lähitulevikus kaitsta ainult siis, kui taotleme eraldi Tartu Ülikooli seaduse vastuvõtmist Riigikogu poolt. Ainult nii suudame kaitsta ülikooli, tema senist staatust, tema autonoomiat, tema majanduslikku kindlustatust. Töö Tartu Ülikooli seaduse eelnõu ja paralleelselt ka ülikooli uue põhikirja kallal on juba alanud.

Tähtsaim sündmus ülikooli elus eelseisval akadeemilisel aastal on siiski Eesti ülikooli 75. aastapäev. Selle tähtpäeva tähistamiseks on nii Tartus, Tallinnas kui ka mõnes maakonnalinnas välja töötatud ulatuslik kava. Kõigis maakondades me seda teha ei jõua. Vahendeid, mis meil aastapäevaks õnnestub muretseda, oleme otsustanud kasutada eelkõige ehitustegevuseks.

(Järg 2. lk.)

Fotodel: Tartu Ülikooli rektor professor Peeter Tulviste ja Eesti Põllumajandusülikooli rektor prof. Mait Klaassen ning avaaktuselised. EDUARD SAKI fotod

Ülikool on koos teiste kõrgkoolidega poolteist aastat osalenud ühe komisjoni töös, mille eesmärk oligi luua kindlust ja selgust ülikoolide seaduse abil. Pika töö peale vaatamata pole meil seda seadust tänase päevani ja sellepärast on hulk ülikoolielu asju tänase päevani sättimata. Viimaste näda-

(Järg 2. lk.)

Austatud külalised...

(Algus 1. lk.)

Vastav kokkulepe on olemas vabariigi valitsusega. Aga asi ei ole mitte ainult ja isegi mitte niivõrd pidustustes, kuivõrd selles, et on tarvis uuesti läbi mõelda rahvusülikooli rahvuspiiridest, riigipiiridest üleulatava teadusülikooli vahetust. Nüüd, kus võõras võim on läinud, ja asju saab vaadata rahulikult, tuleb see vahetust uuesti määratleda. Peame selgeks tegema, mida võtame 20—30-ndate aastate ülikoolist ja mida 19. sajandi ülikoolist, mil Tartu Ülikool oli Euroopa ülikoolide süsteemi liige. 20—30-ndatel aastatel, mil viimati vabad olime, niisugust ülikoolide süsteemi Euroopas ei olnud. Praegu on see uuesti tekkimas ja tundub, et me ei ole sinna hilinenud, kui piisavalt kiiresti ja efektiivselt tegutseme. Igatahes ei pea kompromiss rahvusülikooli ja rahvusvahelise ülikooli vahel seisnema mitte selles, et lihtsalt eelistame muudele teadustele nn. rahvusteadusi. Muuseum, keegi võiks nendele teadustele välja pakkuda ühe korraliku nime, sest olnud pidanud kogema, et mõnda teise Euroopa keelde tõlkimisel tekitab termin «rahvusteadused» õudust, eriti sakslastes. Kui mina peaksin pakkuma retsepti rahvuslikkuse ja rahvusvahelise teaduse ühendamiseks, siis ei ole mul paremat nõu, kui et uurida meie keelt, ajalugu, folkloori jne. niisuguste kontseptsioonide ja meetoditega, mis oleksid piisavalt huvitavad selleks, et teised rahvad tahaksid neid pärast kasutada oma keele, ajaloo ja folkloori uurimisel. Seega peaksime mõnedki asjad seoses rahvusülikooli juubeliga selgeks vaidlema. Selge on ka see, et mõne aja pärast tekib taas vajadus neid uuesti selgeks vaielda. Lõpuks lisaksin veel, et ka Läti Ülikool saab täpselt kuu aja pärast 75 aastat vanaks. Enne Lätis teatavasti ülikooli ei olnud ja meil on põhjust küsida, mis on meil teisiti kui Lätis tänu sellele, et meil oli juba hulk aastaid enne rahvusülikooli sündi ülikool olemas. Pärnisarnased need kaks naaberülikooli ka ei ole.

Väga selge samm ülikooli internatsionaliseerumise suunas on välistudengid. 50 aastat neid ei olnud. Mõõdunud õppeaastal oli nende protsent umbes üks ja seegi oli tuntav, sellest sügisest on protsent 2. Ei ole saladus, et me tahaksime jõuda kümne protsendini, see võtab ehk aega neli või viis aastat.

Niisamaviisi on mõjutanud ülikooli õhkkonda väga oluliselt välisõppejõud, kellest mõni on siin õpetanud juba aastaid. Erilise rõõmuga tahaksin nimetada seda, et Rootsi Kunigriki on taastanud professori, mis oli meil juba enne sõda olemas ja mida tollal täitis nii silmapaistev Rootsi teadlane nagu professor Per Wieselgren. Sellest sügisest asub meil taas tööle Rootsi professor, kelle erialaks on seekord rootsi vanem kirjandus, Põhjamaade keeled ja massiteabevahendid. See professor on erandlik kahes mõttes. Esiteks lähtub see traditsioonist ja teiseks peab seda ülal Rootsi riik.

Selle aasta ärevamatest asjadest peab nimetama seda, et kummalisel kombel on just nüüd küsimärgi alla sattunud ülikooli staatus — Tartu Ülikooli staatus Eesti ainukese *universitas*'ena. Õhus on sõnapaar «Tallinna Ülikool». Mul on olnud juba juhust ütelda, et see kõlab mu meelest niisama hästi nagu «Tartu kilud», ja vaja on Tallinna Ülikooli minu meelest ka umbes niisama palju. Praegu on sellest veel natuke vara rääkida. Septembri keskpaigaks on oodata, et sõnastatakse nii- või teistsugune Tallinna Ülikooli projekt, ja siis vaatame, missugust paljudest praegu Eesti ees seisvatest probleemidest niisugune plaan lahendada aitaks. Kui jutt on *universitas*'est, siis praegu võime väita vaid seda, et kahe *universitas*'e jaoks ei ole Eestis raha ega vaimseid ressursse. Nii et see on probleem, mis hakkab sel aastal meeli ärevil hoidma.

Kättejõudnud sügis on erakordne ka selle poolest, et mitu ülikooli soovijaid ei ole veel kolnud nende aastate jooksul, mida siin mäletatakse. See seab ülikooli ette küsimuse, kuidas seda hariduspüüdu rahuldada. Kindlasti on hea, et sisse said parimad. Teie siin olete nende parimate hulgas. Aga me peame küsima ka seda, mis teistest saab. Paar aastat ei olnud meil üldse hariduspoliitikat, aga nüüd on muuhulgas aktsepteeritud teesi, et enne ei maksa üliõpilaste arvu suurendada, kui riigil on piisavalt raha selleks, et neid korralikult harida. Teatud vastuolu on siin nüüd tekkinud ja me peame mõtlema, mis sellega teha.

Kui rahaasjadest rääkida, — aga tänapäeval ei ole vist ühtegi teemat, mille puhul sellest mõõda pääseks —, siis on lõppenud esimene õppeaasta, kus üliõpilased elasid täielikult õppelaenust. Teiste sõnadega, juba aasta algusest ei olnud enam seda vana stippide süsteemi. Ma usun, et üks aasta on liiga lühike aeg selleks, et harjuda. Mingit harjumust ja haridust sellest kindlasti tuli, aga mõne päeva eest võis lehtedest lugeda, et vabariigi valitsus on nüüd võtnud suuna õppemaksu sisseviimisele ülikoolides järgmisest õppeaastast. Selle üle on ülikooliski

vaieldud juba aastaid. Selge on, et ülikooli käekäigule on see kindlasti hea, ja haridus, mida pakkuda suudame, on siis parem. Aga niisama selge on see, et kuna meid on üksainus miljon, siis ei tohi lasta tekkida olukorral, kus kasvõi üks poiss või tüdruk ütleb, et ülikool ei ole minu jaoks, sest mul ei ole selleks raha. Kui see teine tingimus on rahuldatud, siis võib nähtavasti õppemaksule üle minna, aga selle teise tingimuse tagamine ei ole niisama lihtne ning nõuab pingutusi niihästi riigilt kui ka ülikoolilt ja õppijatelt enestelt.

Rahaasjadest veel ehk niipalju, et see on ülikooli jaoks teadagi valus koht. Nagu näete, on ka meie aula täna n.-õ. ühe silmaga — osa aknaid on kinni kaetud. Meil tuleb valida, kas tahame remontida peahoonet või lõpetada mõnd poolleiolevat ehitust. Viimastel päevadel on tulnud mõni hea uudis. Oleme ehitusteks saanud raha välismaalt. See on kaunis ebaharilik, sest selleks otstarbeks tavaliselt välismaalt rahasid ei anta. Oleme võtnud kindla kursi sellele, et vaatamata oma riigiasutuse staatusele peab ülikoolist saama oma vara omanik. Tahame tagasi saada need majad ja maad, mis on meile kuulunud. Kummalisel kombel on meil vist isegi väljaspool Eestit midagi olemas. Niisugune privileeg, ja privileege on kõikidel vanadel Euroopa ülikoolidel, aitaks meil end majandada.

Üks hea uudis on kindlasti see, et nii häid tööväljavaateid nagu on olnud paari viimase aasta lõpetajatel ja on järgmiste aastate lõpetajatel, ei ole Eestis olnud aastakümneid ega tule siis enam pikka aega. Ei ole neid praegu ka ühelgi teisel maal. Võib-olla olid võimalused niisama head aastat 15 tagasi Hispaanias, kus samuti terved elusfäärid olid töötajate põuas nagu meil praegu on majandus, õigus, ajakirjandus, diplomaatia, sõjavägi... Ajaloolased on riigivalitsemise enam-vähem enda kätte võtnud. Ühesõnaga, on terveid elusfääre, kuhu on vaja niipalju inimesi, kui ülikool vähegi suudab anda. Kui teie, sisseastujad, oleksite tulnud siia kaks aastat tagasi, oleksite teie väljavaated olnud paremad, aga praegu peate vist juba rohkem vaeva nägema, selleks et nelja või viie aasta pärast ettejäudnutega võistlema hakata.

Üks sündmus, mis meil juba kuu aja pärast ees seisab, on vilistlaste kojutulek. Idee on pärit Ameerikast. Idee on hea, kohandame selle meie oludele. Vanasti pidasid vilistlased ülikooliga sidet akadeemiliste organisatsioonide kaudu. Praegu kuulub meil akadeemilistesse organisatsioonidesse suhteliselt vähe tudengeid ja vilistlasi ning see side ei ole piisavalt efektiivne. Sellepärast pean otstarbekaks leida uusi viise vilistlastega suhtlemiseks. Vilistlaste kojutulek on üks niisugune katse. Ülikool otsib vilistlaste kaudu sidet Eesti ühiskonnaga, mis kiiresti struktureerub, kus kujunevad välja huvigrupid. Me tahame teada, mida need erinevad huvigrupid oma kunagiselt ülikoolilt ootavad. Selle kojutuleku korraldamises saate kõik juba kaasa lüüa. Kõigi muutuste peale vaatamata tuleb ütelda: sellise ülikoolini, milles teie väga õppida tahaksite ja meie, õppejõud, väga tahaksime töötada, läheb veel aega. Aga sellega seoses on paar head uudist. Inimesed, kes on näinud Ida- ja Kesk-Euroopa ülikooli muutumas, ütlevad, et Tartu Ülikool on nende hulgas muutunud vaata et kõige kiiremini Euroopa ülikooli sarnaseks.

Teine enne suve päralt jõudnud hea uudis on see, et Eesti teadlased, sealhulgas Tartu Ülikooli teadlased, on olnud rahvusvahelistest fondidest teaduslike uurimistööde rahade taotlemisel tunduvalt edukamad kui mistahes teiste Kesk- ja Ida-Euroopa maade teadlased.

Lõpuks lubage mul meelde tuletada, et see ülikool siin on Tartu Ülikool. Ta on algusest peale asunud Tartus, käinud küll siit kord lühikeseks ajaks ära, aga tulnud jälle tagasi. Viimasel poolel aastal on ülikool hakanud end tundma aina enam Tartu Ülikoolina, ja ma julgen öelda, et ka Tartu linn on hakanud end rohkem ülikoolilinnana tundma. Varem oli ülikoolil rohkem sümboli väärtus. Nüüd oleme koos asunud praktilisemate asjade kallale, millest mõned puudutavad väga otseselt teid kõiki. Nimelt vaadatakse üle kõik Tartu linna hariduse ja kultuuriga seotud hooned, samuti teeme linnavõimude ja teiste kõrgkoolidega koostööd ühiselamute asjus. Ka spordirajatised oleme koos käsile võtnud.

Koos kavatseme kaitsta ka Lõuna-Eesti piirkonna regionaalseid huvisid, mis vägisi kipuvad Tallinna-kesksusele alla jääma. Kui te saite tudengiteks, siis saite sellega ka Tartu linna kodanikeks.

Sisseastujate poole pöördudes lubage mul lõpetada sõnadega: «Tere tulemast Tartusse ja tere tulemast Tartu Ülikooli!» Aitäh!

29. augustil

algas tänavune uus õppeaasta. Algas avaaktusega, kus avakõne pidas rektor professor Peeter Tulviste (loe 1. ja 2. lk.). Kultuuri- ja haridusministri tervituse luges ette teabetalituse juhataja Urmas Aunin. Seegi on avaldatud meie ajalehe 1. ja 2. leheküljel. Minister Peeter Olesk ei saanud sel päeval kahjuks ise Tartus tööülesannete tõttu viibida.

Tartu linnaape Väino Kull avaldas oma tervituskõnes lootust, et vabariigi valitsus mõistaks seda, et haridus ja haritus ning ülikool muutuvad tähtsaks ning et see aitab meil kõige kiiremini edasi liikuda. Ta avaldas lootust, et ülikoolil saab olema riigi toetus, aga kindlasti saab tal olema Tartu linna toetus. «Üksteist toetades võime Tartus teha palju enam kui seni. Et ka tudengid peaksid seda meeles, et ülikool ja Tartu linn on ühtsed.»

Eesti Põllumajandusülikooli rektor prof. Mait Klaassen ütles: «Meil siin mäe peal tekkis täna mõte rääkida teemal tõde ja õigus, sest need otsingud on iseloomulikud praegu kogu Eesti Vabariigile...»

Hariduse ja teaduse taevast peavad olema kõik värvid, see peab moodustama vikerkaare, ilma milleta ei ole meie elu täiuslik. EPMÜ rektor avaldas lootust, et nemad seal mäe peal leidsid oma tee ja et selleks on haridus läbi teaduse. «See on ainuke tee lahendamaks tõde ja õiguse küsimust.» Ta ütles: «Noortele tuleb anda kõikvõimalike vahenditega parim haridus. Ainult nii on meil võimalus säilitada ja luua olukord, kus Eestit arvestatakse. Ja ainult nii kõik koos — Tartu Ülikool, Tartu linn, Tartu maakond ja Põllumajandusülikool saavad viia Tartu vaimu vajalikult mõjuvõimsaks, et takistada Eesti linnriigi tekkimist.»

Tartu Üliõpilaskonna Valitsuse esimees Jüri Seilenthal tervitas vastseid tudengeid üliõpilaskonna poolt. Ta meenutas lähiaja mineviku varje ülikoolis ning ütles, et teie asi on ülikoolis nõuda ja nõuda järelejätmalt. «Nõudke oma õppejõududele ja nõudke parimat või nõudke nende lahkumist. Ülikool on teile palju lubanud, nüüd on aeg teie lubadused täita. Oma nõudmistega teete tegelikult vaid head nii iseendale kui ka ülikoolile kui Eesti riigile. Minu meelest muutub noorus keskeaks siis, kui ta enam ei taha parimat. Siis algab ka teie vaimne vananemine. Seni, kuni inimene oma ideaalidest ei loobu, on ta noor ja arenemisvõimeline.»

Urmas Aunin luges ette ka kultuuri- ja haridusministeeriumi kõrgharidusosakonna juhataja Tiit Laasbergi tervituse, kes soovis ülikoolile samuti edukat ja teguderohket uut õppeaastat.

Aktuse lõpul teatas rektor kahest professor Paul Saagpaku stipendiumist. Need said eesti filoloogia IV aasta üliõpilane Katrin Purde ja inglise filoloogia IV aasta üliõpilane Edda Eesvald.

Seejärel tutvustas rektor esmakursustele ülikooli valitsust, kuhu kuuluvad rektor, prorektorid, dekaanid, pearaamatupidaja ja TÜÜ Valitsuse esimees.

Õnnitleme! Selma Laanes 80

16. augustil sai 80-aastaseks eesti mikrobioloogia *grand old lady* dotsent Selma Laanes. Väga austatud juubilar lõpetas meie ülikooli arstiteaduskonna aastal 1940 *cum laude*. Juba sama aasta 1. novembril asus ta prof. K. Schlossmanni kutsel tööle TÜ mikrobioloogia kateedrisse, kust siirdus pensionile 1. juulil

1991. Nenede pikkade-pikkade aastate vältel on tuhanded ja tuhanded Eesti arstid omandanud oma mikrobioloogia-alaseid teadmisi S. Laanes nõudliku käe all. Tema sulest on ilmunud mitu eestikeelset õppevahendit. Teadustöö keskmes on olnud nakkushaiguste mikrobioloogilise diagnoosimise ja mikroorganismide ravimitundlikkuse küsimused. Silmapaistva spetsialistina oli ta aastaid Vabariikliku Kliinilise Haigla mikrobioloogia laboratooriumi juhataja, tunnustatud pedagoogina aga arstiteaduskonna õppe-metoodilise komisjoni esimees. Viimasel ajal leiab tema ammendamatu energia rakendamist Eesti Nais-üliõpilaste Seltsi tegevuses, oma rikkalike teadmisi ja kogemusi jagab ta aga heldelt noorematele kolleegidele.

Dotsent Selma Laanes on pälvitud Eesti Vabariigi arstikonna, paljude-paljude õpilaste, kolleegide ja sõprade sügava lugupidamise, austuse ning tänu. Nende nimel südamluke juubeliõnnitlustega

AKIVO LENZNER,
TÜ emeriitprofessor

Tartu Ülikoolile... (Algus 1. lk.)

kohtadele vastava palga mõttes. Tehtagu endale selgeks, kui palju see maksab oludes, kus isegi emeriitprofessori tasu — tervikuna mitte väga suur summa! — pole õnnestunud siduda professoripalga episoodilise tõusuga. Saades väga hästi aru, et haritlaste üleproduktioonis, see tähendab spetsialistide diplomeerimisel ilma vastavate töökohtade garanteerimiseta, võivad olla väga rasked tagajärjed isegi tervele riigile, olen seda veendumus, et me oleme ühe *universitas*'e rahvas, et jutud täiendavast *universitas*'est Tartu Ülikooli vilistlastegi keskel reedavad ema vastu käe tõstmist.

Eesti Vabariigi valitsuse peaminister Mart Laar on korduvalt tuletanud meelde Jakob Hurda unistust selle kohta, et me võime saada suureks oma vaimu poolest. Jah, Eesti tulevik võiks olla ennekõike intellektuaalne. Et see nii läheks, selleks on ka Tartu Ülikoolil oma kohustus, ja ma soovin väga, et ta nendega hakkama saaks — niisamuti nagu võimukandjatel tuleb hakkama saada oma kohustustega Tartu Ülikooli ees. Soovin kõikidele head haridust!

PEETER OLESK,
kultuuri- ja haridusminister,
Tartu Ülikooli kasvandik
Tallinnas 29. augustil 1994

× Olete ülikoolis tööl olnud juba mitu kuud...

«Täpselt neli kuud ja neli päeva». (Intervjuu toimus 2. sept. k.a. — toim.).

× ... ja olete ülikooliga põhjalikult tutvunud. Mis tundub ülikooli majanduselus kõige olulisem või on neid probleeme koguni mitu?

«Kui rääkida haldustöö ideoloogiat, siis pean kõige olulisemaks, et veel sel aastal pöörata halduspool näoga täielikult õppe- ja teadustöö poole. See tähendab, et kõik haldus- ja administratiivtöötajad mõistaksid, et nad ei ole mitte asi iseeneses, vaid et kõik ülikooli majandusstruktuurides töötavad inimesed on ülikooli õppe- ja teadustöö teenindamiseks. Mulle näib, et osa haldusstruktuure tunneb ennast justkui maailmanabana, mille ümber kõik tiirleb. Peaks olema vastupidi.»

× Kindlasti kuulub siia probleemide ritta ka raha?

«Ühed kõige olulisemad probleemid tulenevadki sellest, kui kaastroofilises olukorras on ülikooli hooned. Enamik ülikooli hooned vajaks kapitalremonti, tegelikuses jätkub raha ja ressursse tegelda ainult avariiremondiga. See kõik näitab, kui vähe raha riik on ülikoolile eraldanud viimastel aastatel remonditöödeks. On ju naeruväärne, et ülikooli kapitalremondiks oli käesoleva aasta eelarves kinnitatud 2,5 miljonit krooni. Aga ülikoolil on ligi 150 hoonet, osa neist on üle Eesti laiali, nagu baasid Käärikul, Voorel, Kõpus jm. Kui kõik kokku võtta, moodustab ülikool väikese Põlva- või Paide-suuruse linna.

Kokkuvõttes võib öelda, et ülikooli juhtkond oli alustanud juba enne minu tulekut praeguste haldusstruktuuride vajalikkuse ja põhjendatuse väljaselgitamist. See töö jätkub ning jõuludeks loodame halduse ja administratsiooni struktuuride ümberkohandamise lõpetada. Muutuv asjas ja Eesti Vabariigi tingimustes on vaja kindlasti need nõukogudeaegsed mudelid üle vaadata ja leida Tartu Ülikoolile sobiv mudel. Me ei saa pimesilmi lähtuda ükskõik millisest põhjanaabrilt, Euroopa või Ameerika mudelist, mida meile soojalt soovitatatakse. Tartu Ülikoolile ei pruugi need otse ülevõetult sobida, sest esiteks napib meil raha ja teiseks tuleme siiski kaararmusotsialismi ühiskonnast. Inimressurss on samuti piiratud.»

× Kas haldusreformist saab ka midagi täpsemalt kõnelda?

«Praegu on veel pisut vara, rektoril on kavatsus avaldada ajakirjanduses sellekohane pikem selgitus.»

× Ehitustest on kõige aktuaal-

Olgem koostööaltid ka ülikoolis endas

× INTERVJUU HALDUSPROREKTOR RIHO ILLAKUGA ×

sem praegu humanitaarteaduste hoone lõpetamine?

«Praegu on veel vara öelda, kas me saame rahvusülikooli 75. juubeliks tähistada esimese etapi piduliku avamist. Toomemäe nõlvaku poolses tiivas on küll valmis eesti ajaloo õppetooli ruumid ja seal saab õppetööd alustada. Aga tahaksime, et terve Toomepoolne tiib valmiks, samuti trepikoda ja et fassaad saaks krohvitud, et peauksest siseneda. See kõik sõltub millisenä kinnitatakse Riigikogus teine lisaeelarve. Kui meile eraldatakse 4,5 miljonit krooni, Saksa ja Soome abist saame 1,5 miljonit ning ülejäänud osa ca ühe miljoni leiaks ülikool ise, saaks esimese etapi lõpetada. Ülikool loodab puuduvad rahad saada sponsoritelt ja sihtannetustest. Mõjukate firmade eesotsas seisab praegusel ajal ka palju vilistlasi, kes on soovi avaldanud oma ülikooli aidata ning see on äärmiselt meeldiv.»

× Saab neid ka juba nimetada?

«Praegu valmistame ette lepinguprojekte. Kui asi ilmet võtma hakkab, siis.»

× Aga Lille mäe maja?

«Oleks hea, kui ka õppejõud ja tudengid selle kohta oma arvamuse ütleksid. Minu isiklik veendumus lähtub sellest, et 20. sajandi lõpul haldushooneks projekteeritud hoone kohandamine nii spetsiifilise eriala, nagu keeleteaduse jaoks ei ole eriti otstarbekas. Olen käinud sellel ehitusel korduvalt mitmete erinevate ekspertidega. Antud ehituse terviskogu seisundi tõttu vajaks hoone pärast valmissaamist pidevalt igaaastast sanitaarremonti. Müüridesse on juba sisse läinud vamm, hallitus, kiviseened jm. Kõik see tuleks kõrgetasemeliste tehnoloogiatega «välja suitsetada», mis on väga kallid. Olen nõus endise haldusprorektori Vello Peedimaaga, kes ütles TÜ nõukogu viimasel koosolekul, et ülikoolil peab olema oma arenguka-

va ka usehituste osas. Nii et ka keeltemaja tuleks spetsiaalselt projekteerida. Kolmandaks ei meeldi mulle see, et hoone asub väga mürarikas ja saastunud kohas, siin peaksid juba arstid oma seisukoha ütleva.»

× Ülikoolil on veel mitu hoonet pooleli. Mis neist saab?

«Väga oluliseks tuleb pidada Mõisavahe tänava elamut. Sellega laheneks külalislektorite elamisprobleem. Siis on võimalik lahendada ka mõnede ammu ülikoolis töötanud õppejõudude korteriprobleem ning saaks ka Tallinnast õppejõude kutsuda. Haridustöötajate palgad on siiski häbematu väikesed. Ülikoolis töötatakse sageli lausa perekonniti — nii abikaasa kui lapsed, ja kuigi mõned peavad seda «onupoja poliitika» ilminguks, arvan, et nii see ei ole, vaid selles sisaldub hoopis tubli annus patriotismi.

Sel aastal valmib Mõisavahe tänava elamu kolmest trepikojast 5 kahetoalist ja 15 ühetoalist korterit. Kevadeks loodame valmis saada veel kaks trepikoda.»

× Teisel pool jõge seisab raskejõustiku ja veespordihoone ehitus.

«Eeldatavasti peaks sinna kolima kehakultuuriteaduskond koos dekanadiga. Ehituse jätkamiseks on esitatud mitmeid äriplaanid, mis kahjuks ei taha meile hästi sobida. Loodame, et tuleval aastal ka sellele objektile siiski raha leitakse.

Süveneb koostöö linnavõimudega. Rektor soovis mind haldusprorektoriks kutsudes, et ma tihendaksin ja parandaksin linna- ja maavalitsusega koostööd. Esimese ühise sammuna on ette võetud ülikooli staadioni raja uuendamine. Linn on lubanud 200 000—300 000 krooni, ülikool vastab omalt poolt umbes niisama suure summaga. Järge ootavad ka teised spordirajatised.»

× Aga Rostovtsevi eraülikooli varem?

«Kunstõpingud ei ole meil praegu kiita seisus. Eile käisin vaatamas maali eriala tudengite õppetöö korraldust Kunstnike Majas Vanemuise tänavas. Endise Rostovtsevi eraülikooli hoone karp Näituse tn. 20 tuleb sulgeda ja laed peale panna. See sõltub jälle Riigikogust, kas 2,5 miljonit krooni lisaeelarvest kapitalremondiks jääb kehtima või mitte. Siis saaks järgmisel aastal jätkata ning 1996. aastal võiks seal alustada õppetööd. Nii saaks edaspidi lisanduda maali erialale ka graafika ja skulptuur, mis on Tartu koolkonnale juba Pallasest omane olnud.»

× Riia 23?

«See endine sõjalise õppehoone, kus nüüd asub TUMRI (molekulaar- ja rakubioloogia instituut) on sisuliselt valmis. Oktoobris või novembris võib selle pidulikult avada. Keemiahoonest, Vanemuise 46 ja mujalt on juba mitmed instituudi laborid Riia mäele kolinud. Selle hoone üle võime ka heameelt tunda sellepärast, et ümberehitus on valminud suurel osal meie oma ehitusjaoskonna meeste kätega.»

× Postimehes on juba ilmunud vastus dots. Tullio Ilometsa artiklile («Ülikooli peahoone katsejäneseks» UT 29. aug. 1994). Mida lisate?

Ülikooli peahoone ei ole mitte ainult ülikooli ega linna, vaid ka

kogu Eesti visiitkaart. Pean kurvasusega ütleva, et Tartu vaim näitas ennast seekord küll veidi pahemast küljest. Täpselt sama tulemuseni, milleni jõudis linna arheoloogia- ja muinsuskaitse nõukogu 25. augustil («Lubada ülikooli peahoone fassaadi remonttööd kohe jätkata lähtuvalt 27. 07. 94 nõupidamise protokollist ja EV Muinsuskaitse eksperdi pr. Helve Ilvese 17. 08. 94 kirjast selle juurde. Kasutatava, veepristehnoloogiat üle kooskõlastada järelevalve Helve Ilvesega») oleksime võinud jõuda 25. juulil. Tööd oleksid võinud jätkuda, nii et see oli korvamatuhaju. Ma ei eita, et tegime ka mõningaid vigu, kuid hea tahtmise korral oleks need küsimused linna ja ülikooli patriootide vahel kiiresti lahendatavad olnud. Meie kavatsused olid ikkagi ausad ja tahtsime kõige moodsama tehnikaga juba teab mis ajast mõtlematult võõbatud värvid maha võtta ja nii peahoone tõsiselt remontida. Kus olid need «võitlejad» siis, kui seda varem paljude aastate vältel ebaõigete värvidega tehti? Mul on heameel, et peale jäi noorema generatsiooni arhitektide ja muinsuskaitsete selge nägemus asja edasiviimiseks. Tänu Tartumaa Muinsuskaitse Inspeksiooni juhataja Enn Veenpere, Enriko Talvistu, Kalle Lange, Mart Siilivase ja Ivar Lõbu mõistvale suhtumisele ning aktiivsele tegevusele on võimalik töid jätkata. Mingit kuritegu ei sooritatud, kuid tehtu tagajärjel selgus peahoone kontrollpesus maja tegelik tervislik seisund. Keegi ei osanud ette näha, mis on värvi all. Pilt on väga kurvastav, nii et peahoonega tuleb väga tõsiselt tegeleda. Kahjuks on peahoone tervislik seisund halb, sest nii nagu vajub kesklinn, vajub ka peahoone. Oleme välja otsinud kõik projektid Krause ajast peale ning püüame leida kõige mõistlikuma ja optimaalsema lahenduse peahoone kiireks kindlustamiseks.»

× Toimetus püüab nüüd ülikooli majandusprobleemidest tihedamini teada anda, aga mida tahaksite uue õppeaasta alguses ülikoolinimestele veel siiski öelda?

«Nagu ütlesin, seisab ees mõningaid muutusi haldusstruktuurides. Ilmselt läheme üle ka mõnedes valdkondades erinevate firmade teenustele. Juba praegu koristab spordihoonet firma «Pesukaru» ning tulemused on head.

«Palgasabadega» seoses soovitatakse kõigil mõelda ka oma pangaarve avamisele. See on igati iganenud kord, et paar korda kuus seistakse siin oma palga järel. Pealegi on sularahadega arveldamine tänapäeval riskantne. Veel aasta lõpus tahame jõuda selleni, et igal ülikooli töötajal oleks kodu läheduses või tee peal olevas pangas oma arve, kuhu kanname tema palga. Ülikool ei peaks ise tegelema oma töötajatele pangateenuste osutamisega. Loodame, et ka pankade katastroofid Eestis varsti lõpevad. Kes on oma arve pangas avanud, peab sellest raamatupidamisele teatama.

Lõpetuseks tahaksin praegu öelda, et kavatsen kõigilt allüksuste juhtidelt täie rangusega nõuda nende valduses olevate hoonete ja ruumide puhtust ja korda. Minu «inspeksioonivisiidid» on näidanud, et see on äärmiselt erinev. Mõnes instituudis valitseb ideaalne kord, kõik on nagu joonlauaga paika pandud, see teeb headmeelt. Mõnes koridoris aga karga nagu karguga, on ämblikuvõrgud, laes pole kupleid ega pirne. Järgmistes lehtedes hakkab kindlasti süüdlaste näpuga näitama. Ma ei pea korraldust ainult komandantide süüks, sest esmase nõudena peavad ikkagi ruumide kasutajad korda hoidma. Komandant lahendab juba tervet hoonet puudutavaid probleeme. See on koostöö küsimus ning peab üle olema oma isiklikest huvidest ja motiividest. Kõiki ülikooli töötajaid peab eelkõige koondama mure ja lootus oma alma mater'i eest.»

Üliõpilane! Õppejõud!

Kaua aega probleemiks olnud kaasaegse õppekirjanduse nappus ülikooli raamatukogus on leevemas.

Juuli keskel saabus raamatukokku Sabre Foundation'i (USA) vahendusel suurem kogus UUT õppekirjandust, käsiraamatuid ja monograafiaid (kokku ligi 700 nimeust). Eriti võiks saanud uudiskirjandus huvi pakkuda majandus-, matemaatika-, bio-geo- ja arstiteaduskonna õppejõududele ja üliõpilastele: Rohkesti on raamatuid ka psühholoogia, politoloogia, ajaloo, filosoofia ja kirjandusteaduse alalt.

Ja veel — õppekirjandust saabus 15—50 eksemplaris, nii et neid peaks jätkuma kõigile. Uusi õpikuid leiavad huvilised raamatukogu õppekirjanduse osakonnast, samuti võite neid küsida teaduskondade juures asuvatest erialaraamatukogudest.

Taas arvutite juurde

Väsitav suvi on möödas ja taas võime kergendusohkega seada end oma töötoolele. Suures suverabelemises on ehk mõnel meelesti läinud, mis otstarbekas seda lauanurgal seisvat arvutit kevadel kasutati ja kas teda üldse vaja oligi.

Suvi on meilgi töörikas olnud ja selle tulemusena on nüüd arvutikeskuses üles seatud uus arvutiklass, mis võib antud hetkel julgelt pretendeerida Tartu Ülikooli parima arvutiklassi nimele ja mis on ennekõike mõeldud arvutialaseks (täiendus)koolituseks. See annab meile võimaluse oma tööd märksa sujuvamalt korraldada ning lisaks õpetada neid süsteeme, mille jaoks senistel klassiarvutitel jõudu napiks jäi.

Tahaksin tänada kõiki neid üliõpilasi, kes vaevusid meile tagastama suvised küsitluslehed. Nende põhjal panime kokku selle sügise õppeplaani. Kahjuks pole võimalik arvestada iga soovi, kuid kõige enam nõutavad kursused toimuvad. Mitmed kursused on eelmise kevade kordused, kuid ettevalmistamisel on ka mõned uued loengud. Et kevadel tuli paljudele soovijatele ära öelda, siis alustamegi kõigepealt vana korraldusega. Need aga, kes juba kevadel kelgu peale said ja ootavad nüüd võimalust suurema hoo andmiseks, peavad esialgu natuke kannatama, sest uute teemade kallale asume veidi hiljem. Kes aga pole rahul pakutavate kursustega, peavad süüdlase otsimiseks peegli ette astuma, sest arvamust on küsitud kõigi käest, vastuseid aga on nappinud. Selle- gipoolest võtame ka edaspidi teie nõu ja soove kuulda ning oleme tänulikud heade nõuannete eest. Ja kui keegi juhtub kadunud asjade seast leidma eespool mainitud küsitluslehe, oleks tore, kui selle meile tagastaksite.

Sügissemestriks oleme planeerinud järgmised kursused:

Algkursus (DOS+Windows) (10 h) 12.—16. september
Algkursus (DOS + Windows) (10 h) 19.—23. september
Word 2.0 for Windows (6 h) 3.—5. oktoober
WordPerfect 6.0 for DOS (6 h) 10.—12. oktoober
QuattroPro 5.0 for Windows (6 h) 17.—19. oktoober
WordPerfect 6.0 for DOS (6 h) 31. okt.—2. november
Word 2.0 for Windows (6 h) 7.—9. november
WordPerfect 6.0 for DOS (edasijõudnuile, 6 h) 21.—23. november
Word 2.0 for Windows (edasijõudnuile, 6 h) 24.—26. november

WordPerfect 6.0 for Windows (6 h) 5.—7. detsember
Word 6.0 for Windows (6 h) 12.—14. detsember
Kõik kursused toimuvad eespool mainitud arvutiklassis J. Liivi 2—207 iga päev kella 10—12ni. Registreerida saab kursustele tel. 435 368. Registreerida võib kohe kõikidele kursustele. Soovijaid on palju olnud ja kursustele mahtumisel kehtib reegel: kes ees, see mees. Kuulmiseni ja kohtumiseni!

MARET MERISTE, arvutikeskuse PC tarkvaragrupi juht

Peahoone värvimine 1990. aastal.

VAIKE HANGU foto

Küsis
VARJE SOOTAK

